

Karl Popper

Autor: Andrea Marcigliano

Pro **Karla Poppera** jsem nikdy moc sympatií neměl. Ovšem mou chybou je, že jsem naprosto neporozuměl filosofii vědy, tj. oblasti filosofie, která „vědu zkoumá jako specifickou sféru lidské činnosti i jako vyvíjející se soustavu poznatků“. A nechal se ovlivnit (ovšemže negativně) vším tím popperovským opojením z počátku devadesátých let, kdy se po pádu východního bloku v nadšení z konce dějin (vzpomínáte na toho výsostného idiota **Fukuyamu**, toho nového doktora Panglose z Voltairova *Candida*, co si myslel, že náš svět je nejlepší?) najednou ze všech stali liberálové. Ještě včera byli leninisty, maoisty, veterány stalinismu ... v menším počtu byli i fašisty, veterány historického fašismu nebo neofašisty, nacionalisty a kdoví čím ještě. Zkrátka, abyste ještě v osmdesátých letech v Itálii našli liberála, museli jste ho jít hledat do chráněné oázy městečka Mondovì , kde se potulovala exotická zvířata jako **Raffaele Costa**, místopředseda Partito Liberale Italiano, a Valerio Zanone, předseda téže strany v Turíně...

A pak najednou, Todos Caballeros! Za zvuku saxíku nepopsatelného Billa Clintona se všichni proměnili v liberály. Což nás přivedlo k tomu, abychom žili v nejlepším z možných světů ... jděte o tom vyprávět obyvatelům Bělehradu [nebo Bagdádu, Kábulu, Tripolisu, Damašku, Kyjeva, kam se tento svět exportuje].

A všichni tihle liberální novicové se samozřejmě zaříkali (nečteným) dílem Karla Poppera: „Jediný myslitel s univerzální autoritou a právem na italské občanství ... všichni ostatní pryč, i na hranici.“ Dokonce i dobrý Benedetto Croce, také liberál ... jenže hegelian ... a navíc k pochopení moc obtížný.

A naopak Popper s tím svým prohnáním nápadem o „**otevřené společnosti**, která se musí bránit proti svým nepřátelům“, se dokonale hodil všem: stačilo to na ospravedlnění jakékoli podlosti, jakéhokoli násilnictví, kterých se Západ, otevřená společnost *par excellence*, na ostatních dopouštěl a které jak šly roky, páchal stále častěji. Na všech ostatních, kteří se z toho či onoho důvodu nepřizpůsobili Prokrustovu loži, jímž je „liberálně-demokratický model“. Zkrátka nepřátelé. Luza.

Nicméně svalovat všechnu vinu na chudáka **Poppera** také není spravedlivé. Už proto, že je-li jako politický myslitel dost pochybný – konec konců spíš banální – , coby filosof vědy napsal (říkají, ti, kdo tomu porozuměli) pozoruhodné věci. A důkazem je jeho hlavní dílo: *Logika vědeckého bádání*.

Objasňuje v něm, co je „vědecká metoda“.

Jsem dalek toho, abych se pouštěl do zákrut debaty mezi filosofy vědy. Jak jsem už řekl, není to nic pro mě ... a navíc mě to nikdy ani opravdu nezajímalo. Jsem starý klasicistní dinosaur a vlastně si stále myslím, že filosofie, to jsou Platón s Aristotelem. Všechno, co přišlo poté, je jen komentář k nim... [řekl Alfred North Whitehead]

Ale jedna Popperova věta mě zaujala. A často se mi vybavuje. Zvláště v dnešní době vědecké tyranie, víry ve vědu, vědeckotechnických komisí a dalšího, podobného, haraburdí.

Zní asi takhle (a omlouvám se, je-li citace, jako vždycky, nepřesná):

Víra má co dělat s náboženstvím. Věda je vždy ... pochyba.

V podstatě nic doopravdy nového. Vzhledem k tomu, že už Descartes ve své *Rozpravě o metodě* dává jasně na srozuměnou, že k přemýšlení je vždy zapotřebí ... pochybnosti. Neboli vše zpochybňovat. Bez předpokladů analyzovat všechno, co je nám předkládáno. Čili bez apriorního soudu, který vždy zavání ... dogmatem. Něčím, co nemá nic společného s rozumem, nýbrž s vírou.

Kam tím mířím? No, zdá se mi to jasné. Paradox naší doby, groteskní a tragický zároveň, spočívá právě v té proklamované nekritické víře ve vědu a její diktát. Jak se ukázalo v absurditách dlouhého období **Covidu**. To ostatně ještě neskončilo. Přinejmenším ne pro všechny, vzhledem k mnohým, co se stále ještě pohybují v masce, dokonce i sami v autě. A těm, co spěchají dát si čtvrtou dávku vakcíny ... a těm, co ... ale nechme to. Nemá smysl o tom mluvit. A už vůbec ne se s nimi dohadovat. Jsou to prostě modloslužebníci tančící kolem model, jimž rozumějí jen málo nebo vůbec. Zatímco vychytralí „kněží“ nebo čarodějové tohoto kultu zneužívají jejich poslušnosti. Slepí, ochotní, bezvýhradní ... Guareschiho trojchřípí nebyli ve srovnání s nimi ničím. *

Že se někdo začne vztekat, vím už teď. Vytáčet se. A snad i sprostě nadávat. Ale je mi líto ... tenhle slepý fideismus v takzvanou vědu nadělal naší společnosti určitě víc škody a způsobil víc obětí než čarodějnické procesy ze Salemu...

Něco, co nemůže, a nesmí být zapomenuto ... abychom se vyvarovali jeho přetrvávání. A opakování.

Takže chcete-li se opřít o dopravdy uznávanou autoritu, řekněte vždycky: ř í k á t o P o p p e r.

Poznámka:

* Člověka se třemi nosními dírkami vymyslel Giovannino Guareschi, katolický novinář a

spisovatel, v těsně poválečném období pro satirický monarchický žurnál *Candido*. Komunistovi měla třetí nosní dírka sloužit k vyvádění mozku, aby jeho místo mohly zaujmout stranické direktivy. Trojchřípí se pak neustále hrnou na politická shromáždění, tupě a ochotně se přizpůsobují proteovským výrokům lídrů; zahlcují úřady, mají totiž hlavu plnou paradoxních nařízení, aniž by na ně měli nějaký názor. Obecně jde o hyperbolu konformní hlouposti, jaká se v jistých fázích, vrstvách a situacích vyskytuje v každém lidském společenství.

Esej Andrey Marcigliana **Lo dice Popper** vyšla na stránkách Electo Magazine. Mírně upraveno.